

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

6. köide Tallinnas, teisipäeval, 28. aprillil 1925. Nr. 18 (112)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

P. Ose: Tartu tööstuse arenemise sihid

A. G.: Mõnda meie linaasjanduse korraldamisest

J. Marjamaa: Välistellimiste läbivaatamise komisjoni tegevus 1924. a.

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

Vene-Balti Laevachituse ja Mehaanika A.-S. juhatuse

teatab, et nimetatud seltsi varandus on hoolekande alt vabastatud, mille tõttu aktsiaseltsi juhatuse on ülaltähendatud asutustelt üle võtnud kõik seltsile kuuluvad varandused ja asunud Tallinna Laevachituse ja Mehaanika tehaste valitsemisele.

Võetakse vastu tellimisi:

a) Laevachituse alal

sõja-, kauba-, reisijate-, vedur- ja mootorlaevade, niisama ka spetsiaalotstarbega laevade peale, nii kui: ujuvate tuletornide ja päästelaevade, ujuvate tõstekraanade ja tõstelaevade, meremärkide- ja boide-panijate, süvendajate, aurulotjade, veopraamide peale ning praamide peale vedelmaterjaali veo tarvis jne.

b) Mehaanika osakonna alal

aurumasinate, raudteevedurite, tsistern-vagunite, aurukatelde, raudsildade- raudsarikate, elektri-tõstekraanade, põlevkivi-tehaste sisseseadete, igasuguste sepa- ja mehaanikatööde, väljatöötatud kui ka väljatöötamata malmi- ja vasevalu peale ja üldse kõiksuguste raudehituste ja igasuguste konstruktsioonide peale.

c) Parandustööde alal

võetakse vastu kõiksuguseid parandustöid laevachituse, kui ka mehaanilisel alal.

On olemas suur tagavara chitusterast ja teisi materjaale, mis kindlustab kiires korras tellimiste täitmist.

Oma sadam, varustatud kõigi tarviliste tehniliste abinõudega, igasuguse mahutavusega laevade laadimiseks ja lossimiseks. Laduruumid ja vabad platsid kaupade hoidmiseks.

Kõikide järelepärimiste ja küsimustega tellimise suhtes palutakse pöörata A.-S. Laevachituse peakontorisse.

Kõneetr.: 83, ehk 5-93. Aadress: Tallinn, Telliskoppel.

Telegr. aadr.: „O T A B“.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind : aastas Emk. 1000.- Väljamaale Emk. 2000.-
pooleaastas " 500. - " " " 1000.-

Toimetuse aadress: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

6. köide. Tallinnas, teisipäeval, 28. aprillil 1925. Nr. 18 (112)

Sisu: Toimetuse kommentaar. P. Ose: Tartu tööstuse arenemise sihid. A. G.: Mõnda meie linasanduse korraldamisest. J. Marjamaa: Väljastellimiste läbivaatamise komisjoni tegevus 1924. a. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 27. aprillil 1925. a.

Eesti rahvamajandus Vene valgustusel.

Hiljuti oli meil juhus tutvuneda Nõukogude majanduslise esituse poolt väljaantud hektografeeritud ajakirja esimese numbriga „Экономическое обозрение Эстонии, январь-март 1925 года, mis sisaldab suure hulga mitmesugustest allikatest kopeeritud materjaali Eesti kohta. Selle materjaali kasulikkus, kui ta muidugi Venemaal laiematele ringkondadele kättesaadavamaks teha, on väljaspool igasugust kahtlust, olgugi et ta enesest kujutab peaaegselt ilma kriitikata ühest ja teisest lehest või ajakirjast tõlgitud artikleid. Algupärane selles ajakirjas on ainult esimene artikkel „Итоги истекшего года“ mille autor Eesti majandusoludega nähtavasti üldiselt kaunis hästi tuttav on ja meie viimase aasta majanduspoliitikat võrdlemisi objektiivselt hinnata suudab. Ainus asi, mis selles kirjutuses meile täiesti vastuvõtmata, on see lähtekoht ehk õigemini tagasein, millele autor oma pilti joonistab. Ilma ühegi tõenduseta asub ta seisukohale, et Eesti kõige lähemas tulevikus ootab majandusline pankrott, ja kõik see, mis meil majanduspoliitika alal tehakse, enesest ainult meelega raheitlikka katseid kujutab, et seda paratamata pankrotti edasi lükata. Et piltlikum olla, siis on autor välja mõelnud kaks kriisi, mis meie rahvamajandust läinud aastal olla koormanud ja tema kirjutusest paistab välja, et meie kolmandasse kriisi oleme sattunud. Ometi tunnistab autor ise, et meil korda on läinud oma valuutat stabiliseerida ja kaubabilansi tasakaalu viia.

Iga objektiivselt mõtleja võib selles ajakirjas toodud materjalidest leida hulga andmeid selle kohta, kuidas meie rahva-

majandus viimaste aastate jooksul on kasvanud. Sisuliselt on meie rahvamajandus kahtlemata terve ja arenemisvõimeline. Meie raskused seisavad peaaegselt selles, et suur osa meie tööstusest Vene turust lahtitõmmatuna mitte elujõuline ei ole. Kuid ei tohi ära unustada, et selle tööstuse likvideerimise pärast meie rahvamajandus mitte pankrotti ei jää, ning et see likvideerimine ühtaegu on suureks kaotuseks ka Vene rahvamajandusele. Soovida oleks, et arusaamine sellest viimasest asjaolust just Moskvas nii kaugele areneks, et meie ometi kord tõsiselt võiks Eesti-Vene majanduslepingu tegemisele asuda. Kahjuks ei ole Tallinnas asutatud Eesti-Vene kaubanduskoda meie äranägemise järele vastastikuse arusaamise kasvatuse suunas palju ära teha suutnud ja on oma ülesande õige kergena võtnud – nende bületäänide laialisaatmiseks Vene keeles, mis enesest kujutavad lihtsaid mahakirjutusi Vene lehtedest ja pealegi veel tendentsiõõs valikus, ei oleks ometi tarvis olnud kaubanduskoda ellu kutsuda.

Tööstus-hüpoteegi pank Soomes.

Hiljuti teatasime, et valitsuse ringkondades on kaalumise all tööstus-hüpoteegi panga asutamise küsimus. Vahepeal on koguni asjast huvitatud tööstuse ja panga ringkondade esitajate osavõttel esimene koosolek ära peetud, kus seda küsimust üksikasjalisemalt harutati.

Sellepärast ei tohiks üleliigne olla tutvuneda lühidalt sarnase pangaga, mis ühe aasta jooksul on tegutsenud Soomes.

Soome tööstus-hüpoteegi panga, „Suomen Teollisuus Hüpoteekkipankki O. Y.“ idee võeti üles läinud aasta kevadel, kuid selle teostamisele asuti alles siis, kui Soome maapäev 30. mail kinnitas välislaenu kava

550 miljoni Soome marga suuruses, missugune laen pidi uue panga põhjaks olema. Panga põhikiri kinnitati 5. juunil ning järgmisel päeval oli asutajate koosolek, kus põhikapitaal, 50 miljoni Soome marka, ära jagati pankade ja töösturite vahel. Uue panga juhatajaks valiti Dr. H. M. J. Relander.

Välislaenu muretses Ameerika konsortium herradega Lee, Higgins & Co., Boston, Massachusetts, eesotsas, 12 miljoni dollari suuruses, 7⁰/₁₀ aastas, kahekümne aastase amortisatsiooniga. Kindlustuseks võetakse hüpoteegid maade, hoonete, metsade, veejõu ja muu liikumata varanduse peale.

Väljalaenamiste tingimisteks on 7¹/₂⁰/₁₀ aastas, ning intressid kui ka amortisatsiooni summad tasutakse kaks korda aastas, 15. juunil ja 15. detsembril. — Valitsus on ainult laenu vahetalitaja, kuna tegelik korraldaja on uus pank.

Laenuahtjaid oli 105 – 560 miljoni Soome marga peale, kuid nendest anti ainult 27 ettevõttele — 387,8 milj. Sm. suuruses summas (9,8 miljoni dollari kursiga 39,70). Kindlustuse väärtus on 1.060,8 miljoni Sm., nii et laenu on antud ainult 36,6⁰/₁₀ kindlustuse väärtusest. Läänud aasta 15. detsembril oli esimene maksutermiin, millal 727,8 tuhat dollari Ameerikasse saadeti. Pank andis läinud aastal 1,4 miljoni Sm. puhastkasu.

Tartu tööstuse arenemise sihid.

P. Ose.

(Järg.)

Tartu telefonivabrik

on üks kohalistest ettevõtetest, mis suutnud endale kindla turu luua väljaspool Eesit, iseäranis Leedus ja Soomes. Viimane turg — Soome, on sedavõrd tähtis, et vabrik on oma maitserikka hinnakirja Eesti ja Soome keeles kokku seadnud. Veel sõja ajal olid seal Eriksoni aparaadid nõnda ütelda monopolis seisukorras. Ja kui Tartu vabrik ennast sinna on sissetöötada suutnud, siis tõendab see ainult saaduste kõrget headust.

Ja peab kohe tunnistama, et Tartu telefonivabriku sisseseade vastab täiesti ajakohastele nõuetele, ning võrreldes tema sarnaste väljamaa ettevõtetega, nagu näituseks Rootsi riiklise telegrafi-telefoni töökodadega Nynäshamnis, millel lähem võimalus oli ilmakuulsa L. M. Ericson & Co. vabriku meetodisi ja spetsiaalmasinaid kasutada, leiame uusi tõendusid Tartu vabriku sisseseade otstarbekohasusest ja juhtide oskusest.

Produktioon ise on üsna mitmekesine: seinä- ja lauatelefoni aparaadid, lihtsad, keskbatarei jaoks ja automaat valijatega; mitmesugused kommutatorid ja keskjaamad ning kõik signalisatsiooni tarbeained jne. Suurel määral valmistakse seljas kantavaid rullisid sõjaväele, ajutiste telefoniliinide ülespanemiseks.

Iseäralist huvi äratavad vabriku poolt valmistatavad radio vastuvõtmise aparaadid, mida ehitakse kolme kõvendajaga ning tagasiühendajaga, „Telefunken“ süsteemi järele. Tartus on vabriku poolt ülesseatud radio-jaame õige rohkesti. Tuleb ainult kahetseda, et õigel ajal Tallinnas küllalt intensiivset kihutustööd ja reklaami pole tehtud, et vananenuid Saksa süsteeme välja tõrjuda ja tarvitajatele häid vastuvõttejaame anda.

Eriti tähtis Tartu telefonivabrikule on turgude laiendamine ja kindlustamine, sest saadused ise on juba võisilvusvõimulised. Ja turu kindlustamine peab intensiivselt aetud saama, muidu takistab tellimiste juhuslikus vabriku täiesti ärafeenitud järjekindlat arenemist. Iseäranis peaksid ka meie kodused asjaosalised, nagu postipeavalitsus, südamesse võtma oma-maa tööstuse toetamist, sedaenam, et käesoleval juhtumisel saadused tõesti kõrgel seisavad oma headuse poolest.

Teine ettevõtte Tartus, mis niisamuti oma saadustega välisturule tungida püüab, on

klaverivabrik Astron.

Sinna on koondunud meistrid mitmetest parematest Vene klaverivabrikutest ja selle läbi on Astroni klaverid lühikese ajaga kõrge väärtuse saavutanud ning kunstnikkude ringkondades poolehoidu ja lugupidamist võitnud, mida mitmed soovitus- ning kiidukirjad ja tunnistused tõendavad. Kuni tänini on sadakond klaverit valmistatud, kuid tagavara ladus ei ole mitte väga suur.

Väljamaa ostjatena esinevad jällegi Läti ja Leedu, kuna Rootsiga läbirääkimised käimas. Et klaverite kõrge väärtuse juures ettevõtte väga maitserikkalt reklameerib, on Astroni klaveritel juba praegugi väga tuntud nimi. Lähimüük saab lähemal ajal veel tingimata kasvama, kui, nagu kavatsatud, lähemas tulevikus oma väljamüügi kohad avatakse Tartus ja Tallinnas. Odav hind, 80–90.000 Emk., teeb ka need klaverid igaühele kättesaadavaks.

Peale klaverite valmistab vabrik mitmesuguses stiilis ja väljanägemises ning hin-

nas — grammofonisid. Võib julgesti oletada, et sel alal korda saab minema väljamaa rüütu välja tõrjuda, kui vähegi energilisemalt selles sihis töötada.

Lähemas tulevikus kavatakse harmooniume valmistada, sest nendest tuntavat praegu suurt puudust.

Huvitava iseloomuga on ka

Balti spordiriistade vabrik,

millel tulevikus, kui spordiharrastus ikka enam maad võtab, väga head väljavaated võivad olla. Kuid praegusel momendil, kus kaks ebanormaalselt talve seljataga, üks haruldaselt lumine, teine aga sellevastu täiesti ilma lumeta, seisavad kõik talispordiriistad, nagu suusad, kelgud, ladus ja hoiavad tegevuskapitaali kinni. Ainult hulk sõjaväe suuskasid väljamaa jaoks on praegu teoksil.

Peale kõiksuguste turnimise-riistade on iseäralise tähelepanu väärised muru-tõnise raketid, mis oma välimuse poolest väljamaa omadest taha ei jää, kuid poolteist kuni paartuhat marka odavamad on.

Eriosakonnana oleks nimetada metallpõrgade valmistamine haua ilustuseks. Nii väikse tähtsusega, kui see saadus paistab esialgu olema, on nende läbimüük väga tuntav. Kuna värvimine nõnda on korraldatud, et võimalik on mitmesuguseid nüanse ja üleminekuid anda, paistavad ka valmis pärjad väga maitserikkad.

Tartu saeveskid

elavad üle väga kurbi päivi. Erakordsete talvete tõttu, ja ka kapitaali puudusel, ei ole just kellegil neist tagavarasid ega tööd. Ainult Univeri lauavabrikul on lootus mõneks kuuks tööd leida, sest osa palke suudei tänavu veel välja vedada.

Kõige moodsam saeveski on Karlova lauavabrik, omanikud Josselson & Kljas, mis mineva sügiseks valmis sai, ning mis on varustatud kiirelt käivate raamidega, servajatega, hõõvlitega ning automaatiliste veoabinõudega. Oma kaanali kaudu tulevad palgid ujudes otse Emajõesst saeraami ette.

Kui kuskil mujal, siis on just metsa töösturitel ja saeveskitel finanseerimise küsimusest eluküsimus saanud. Kuid mis see aitab, et seda tuhat esimest korda öeldakse? Kust tuleb see imetegija, kes veel Eesti tööstust finanseerib?

Jahuveskeid

on Tartus kaks moodsamat: üks nendest H. Lell & Co. ja teine A ja M. Univeri oma.

Kuna esimene juba pikemat aega töötab, sai Univeri veski alles käesoleval kuul valmis. Ning nende jahuveskite juures ilmneb jällegi Tartu tööstust iseloomustav nähtus: tarvitaja otsekohene suhe ettevõttega, sest mõlemate moodsate veskite peaülesanne on ümbruskonna põllumeeste vilja jahvatada. Ning ainult, nõnda ütelda, tellitud töö vaheaegadel lastakse mõned vagunid oma vilja läbi, et siis Peipsi rannakülasid jahuga varustada. Sellepärast ei mõju ka Tallinna suurveskid, nagu Rottermanni ja Puchkide oma, mitte nii väga masendavalt. Nende „kunded“ ei või suurveskeid tarvitada. Ja peale selle on mõlemad veskiomanikud väga jõukad, mis finanseerimise kergemaks teeb, seda enam, et suured summad siia küsimusse ei tule. (Järgneb).

Mõnda meie linaasjanduse korraldamisest.

A. G.

(Järg).

Võimata on siin teiste maade linaasjanduse arenemiskäiku jälgida, kuid üks iseloomustav joon on nendes kõikides: linaasjanduse arendamiseks ja edendamiseks on ellu kutsutud seltskondlised ja riiklised asutused, kes igasuguse propaganda, tehnilise abi ja preemiatega põllupidajaid linakasvatusele ja parematele harimisviisidele virgutavad. Omas suuremas enamuses ei ole niisugused ühisused mitte ärilised ettevõtted olnud, vaid puhtideelised organisatsioonid. Meil aga, kahjuks, ei ole ühtegi ühisust ega asutust, kes kodumaa linaasjanduse arendamiseks omale sihiks ja ülesandeks oleks teinud. Linakasvatuse, harimise ja linamanufaktuuri edendamiseks ei ole meil midagi ära tehtud. Põllumees on täitsa üks, omaette jäetud, ilma igasuguse abi ja toeta. Linakasvatuse ja linaharimise alal puudub laiematele kihtidele kättesaadavas keeles peaaegu igasugune kirjandus. Linaasjanduse instruktoritest, propagandast ja kursustest ei ole midagi kuulda. Ligi kahe miljardi margalise lina väljaveo juures oleks küll linaasjanduse eest hoolitsemine pidanud suuremat riiklist ja ühiskondlist hoolitsemist ära teenima. Põllutööstusministerium on siin rahulikuks pealtvaatajaks jäänud ja ei ole oma eelarves linaasjanduse edendamiseks vähemafki toetust ette näinud, kuigi üldine kultuuriline toetussumma 45 milj. margani ulatab.

Linaasjanduse korraldamist tuleks maast-madalast alata. Otstarbeta on suurte ja kulukate linavabrikute ehitamine, kui põllumees nendele tarvilist tooresmaterjaali vastavas headuses ja määral ei oska kasvatada. Meie linaasjandusesse ei too eeskujulikud linavabrikud pööret, vaid praeguste kasvatuse, harimis- ja ekspordivõimade korraldus ja parandamine. Selle juures ei tule mitte arvata, nagu ei võiks Eestis linavabrikutel üldse tulevikku ja tähtsust olla. Suured linavabrikud, kunstilise soojavee leotamise ja kuivatamisega on üsna kallid asutused, nad suudavad endid ära tasuda ja on rahvamajanduslikult kasulikud ainult intensiivse kultuuri ja kõrgeväärtusliste linavarte ümbertöötamise juures. Isegi kuulsas Belgia Lys'i jões on leotamine nii kallis, et sinna sattub peaaegulikult ainult kõrgeväärtusline ilmakuulus „Courtray“ lina. Ka Lääne-Euroopas, kus põllukultuur palju intensiivsem ja töäjõud märksa kallim, on leotatud ja leotamata linade kõrge hinna-vahe koduse leotamise põllumeestele hästi tasuvaks tööks teinud (R. Kuhnert — „Der Flachs“). Suurema lina külvipinna juures on ka Lääne-Euroopas kodune linaharimine kasulik, muidugi mõista, mitte primitiiv käsitsi ümbertöötamise, vaid uuemate mehaaniliste masinate abil. Kunstilisest soojavee leotamisest ja kuivatamisest ei või meil praegu tõsisemalt juttu teha, see on liiga kallis lõbu. Leotatud linavarte murdmiseks ja rabamiseks suured erivabrikud ei ole meil ka praegu mitte otstarbekohased. Linakasvatamine on võrdlemisi vähe arenenud, juurepääsu teed maal väga halvad, mispärast võimata soodsate transport kuludega tarvilist hulka tooresmaterjaali kokku saada. On ka kart, et lähemas tulevikus kui linahinnad Vene lina võistluse tagajärjel ilmaturul langevad, suured linavabrikud meil enam tööd ei leia, ja nendesse mahutatud kapitaalid tegevusest jäävad.

Meie linaasjanduse edendamiseks peaks kiiremini ellu kutsutama asutus (Eesti lina), kes riiklisel ja ühiskondlisel toetusel energiliselt hakkaks asja korraldama ja õhutama. Asjatundjad instruktorigid peaksid loengutel ja kursustel põllumeestele selgitama lina külvi jaoks põllupinna harimist ja väetamist, tutvustama tarvilikkude linavarte sorteerimise, leotamise ja ümbertöötamise nõuetega. Koha peal tuleks vähemaid ühistegelisi lina ümbertöötamise ühiseid luua, kus linaharimine sünniks vastavate masinate kaudu. Et meil maal rehepeksu ühi-

suste võrk üsna tihe, võib jõumasinateks ära kasutada viljapeksu lokomobiilid, mis harilikult talvel tegevusest seisavad. Väiksed vabrikud (ilma soojavee leotuseta) tulevad palju vähem maksma ja vastavad meie praegustele oludele. Belgias, Iiris, Prantsusmaal ja Tšehhoslovaakias on niisugused ühistegelised linavabrikud laialt maad võtnud ja töötavad hea eduga.

Ühes linaharimise ühistegelisele alusele rajamisega tuleks ka lina ekspordi korraldusküsimus päevakorraile võtta. Kui kohatadel vähemad ühistegelised pesad on loodud, ei või suuremat raskust sünnitada nende koondamine ühte keskuhisesse, kelle ülesandeks oleks lina ekspord ja välisurgude jälgimine. Vene linakaubanduse keskuhises „Lnotsentr“, mis umbes sama iseloomu kannab, on paari aastase tegevuse juures häid tagajärgi saavutanud. Suuremat raskust sünnitab krediitide muretsemine, kuid ühistegeliste krediitiasutuste ja Eesti panga toetusel peab ka sellest üle saama. Hea asja korralduse juures on võimalik kohalistelt ühisustelt linu ka osalise väljamaksuga saada, ja sel teel vähemate summadega suuremat läbikäiku saavutada.

Peale ekspordilina kasvatuse tuleks meil tõsisemalt peatuda kodumaa linamanufaktuuri elustamise ja arendamise juures, et tooresaine asemel kord kõrgeväärtuslisi valmissaadusi välisurule saada, mis rohke tooresaine ja odava tööjõu juures meil võimalik peaks olema. Meie peame kõigiti katsuma ellu kutsuda ja toetada tööstusharusid, mis elujõulised ja millede jaoks tooresaine kodumaal olemas. Ka siin on propaganda, asja selgitus ja riikline abi tarvilik. Inglismaa, kus enne sõda üle 1 milj. vartna linaketruuse tegevuses oli, andis suurema tõuke linamanufaktuuri arenemisele XIX. aastasaja esimesel veerandil riiklike toetuste ja preemiatega (30 shillingit vartna eest) „Linen Board“ ja „Royal Flax Society“ tegid usinasti kihutustööd ja ei keeldunud andmast igasugust tehnilist abi ja nõu. Linamanufaktuuri arendamine on omaette laialt ulatusega tähtsusega küsimus, ja võimata on siinkohal tema juures pikemalt peatada. Tähtsin seda ainult mõõdamises puudutada, kuid küsimus on väärt, et teda linaasjanduse korraldamise juures kahesilma vahele ei jäetaks.

Kokkuvõttel oleks seisukord järgmine:

Kuigi linakasvatuse meie põllumajanduse tähtsam haru ei ole, tuleb, praegust soodsat konjunktuuri silmas pidades, teda kõigiti

propageerida ja arendada. Meie linaasjanduse korraldamiseks tuleb riiklisel ja ühiskondlisel toetusel ellu kutsuda asutus, kes asjatundjate instruktorite abil korraldaks lühikeseajalisi kursusi ja loenguid, avaldaks tarvilist kirjandust, korraldaks katseajamu ja annaks igasugust tehnilist abi ja nõu. Kohtadel tuleks linaharimise ühisusi mehaaniliste linaharimismasinatega luua. Lina ekspordi jaoks tuleks ühistegeline keskühisus ellu kutsuda ja ühtlasi linamanufaktuuri arendamist silmas pidada ja teda kõikide abinõudega toetada.

Välistellimiste läbivaatamise komisjoni tegevus 1924. a.

J. Marjamaa.

Kaubandus-tööstusministeeriumi juures asuva tellimiste läbivaatamise komisjoni tegevus-aruanne 1924. a. eest on kokku seatud. Et nimetatud komisjon kodumaa tööstuse ja välisvaluuta väljavoolu vähendamise huvides ellu kutsutud, tohiks nimetatud komisjoni tegevus ja tema tagajärjed meie töösturite ringkonda, sama ka seltskonda, huvitada, millepärast allpool nimetatud aruande kokkuvõtetult toon.

Töösturite ja kaupmeeste poolt juhiti väga sagedasti vabariigi valitsuse asutuste tähelepanu selle peale, et riigiasutused ja ettevõtted kergel käel omi ostusid mitmesuguste esemete ja kaupade alal väljamaalt teevad, jättes kodumaa ettevõtete huvid kõrvale, ehk viimased küll väga sagedasti neid samu esemeid mitte halvematel tingimistel pakuvad.

Neid kaebusi silmas pidades ja asju juureldes, leiti et need tõele vastavad ja et säärane asjaolu rahvamajanduse huvidele ei vasta ning asjatut valuuta väljavoolu ja tööpuudust suurendab. Selle tagajärjel esinesid raha- ja kaubandus-tööstusministrid vabariigi valitsuse ees ettepanekuga, pürata välisvaluuta tarvitamist riigiasutuste poolt ja kohustada neid omi tellimisi ja ostusid võimalikult kodumaa tehastelt tegema.

Viimane ettepanek kiideti vabariigi valitsuse poolt 23. jaanuaril 1924. a. heaks; selle korralduse pkt. 5. näeb ette komisjoni, kelle ülesandeks on riigiasutustelt saadud teateid mitmesuguste esemete ostuks läbi vaadata ja abinõusi leida, et tarvilised esemed võimalikult kodumaalet muretsetaks. Omi otsuseid on komisjon kohustatud

kaubandus-tööstusministrile esitama, kes need siis vabariigi valitsusele kinnitamiseks esitab.

Sama korralduse põhjal töötab kaubandus-tööstusministeerium koos rahaministeeriumiga juhatuskirja tellimiste nimekirjade täitmiseks välja, milline ette näeb, et riigiasutused kohustatud on kõikidest väljamaade saaduste ostudest, mille üldsumma riigi eelarves üle 100.000 mrk. on, teatama ja ostusi ainult siis teostama, kui seks komisjoni loaandev otsus ja selle kinnitus vabariigi valitsuse poolt olemas. Ostudest, mille üldsumma välismaade saaduste alal vähem kui 100.000 mrk. riigi eelarves on ja kõikidest kodumaa saaduste ostudest, vaatamata nende üldsumma peale, on riigiasutused kohustatud komisjonile ainult informatsiooniks teatama. Nimetatud juhatuskirja näeb ka kindlad kursid välisvaluuta peale ette, et seega ühtlustada tellimiste üldsumme, millised tellimisnimekirjas kõrvuti välisvaluutas ja Emrk. näidatakse. Juhatuskirja leidis vabariigi valitsuse poolt 22. veebruaril 1924. a. kinnitust ja, tähele pannes vabariigi valitsuse korraldust 23. jaan. 1924. a. pkt. 2, hakkas kirjeldatud kord maksma riigi 1924. a. eelarve avaldamisega „Riigi Teatajas“.

Vabariigi valitsuse korraldus 23. jaan. 1924. a. näeb ette komisjoni raha- ja kaubandus-tööstusmin. ja riigikontrolli esitajatest, kuhu juure kutsutakse asjaomase asutuse esitaja.

Nagu ülalpool juba tähendatud, kohustas vabariigi valitsuse korraldus riigiasutusi omist tellimistest komisjonile teatama kahe nädala jooksul, arvates päevast, mil riigi 1924. a. eelarve „Riigi Teatajas“ avaldatud. Riigi 1924. a. eelarve avaldati „Riigi Teatajas“ nr. 53/54.-17. apr. 1924. a. Enne seda olid aga üksikud riigiasutused juba komisjonile rea esitisi teinud ja palunud luba mitmesuguste esemete ostuks, milliseid neil vaja oli kas hädasti vajalikkude tööde täitmiseks ehk jälle milliste esemete muretsemine väljamaalt pikemat aega nõudis ja et need õigeaks ajaks kohale jõuaks, vaja oli aegsasti ära tellida; teised asutused aga nimekirja ei esitanud, vaid tellisid vajalised esemed omal vastutusel ära, seda enam, et vabariigi valitsuse korralduses tellimisnimekirjade esitamine alles peale riigi eelarve vastuvõtmist sunduslikuks sai. See asjaolu ei anna võimalust täpset ülevaadet saada, kuipalju mõõdunud 1924. a. jooksul riigiasutused oma ostude väljamaksmiseks vä-

lisvaluutat vajasid ja seda tarvitasid ja selle pärast jääb käesolev aruanne selles osas puudulikuks.

1924. a. jooksul on komisjon 28 istungit pidanud, kus üldse 183 esitist läbi vaadatud ja otsustatud. Neist esitistest on olnud 127, kus on nõutud välisvaluutat, 30 esitist, kus komisjonile on informatsiooniks teatatud kodumaalt kodumaa saaduste ostudest ja 25 esitist, kus komisjonile informatsiooniks on teatatud kodumaalt ostetud välismaade saaduste ostudest, mille üldsumma riigi 1924. a. eelarves üle 100.000 Emrk. ei tõuse ehk jälle, et ostud on olnud tingitud hädapäralistest nõuetest esemete järele. Kahe viimase liigi esitiste najal ei saa kokkuvõtet teha, kui suur on olnud nende ostude üldsumma 1924. a., sest hinnad ja esemete hulk on ostudes ja lepingutes väga sagedasti lahtiseks jäetud; kuid umbkaudsete arvestuste järele võib ütelda, et kodumaalt ostetud kodumaa saaduste üldsumma sadadesse miljonitesse ulatub, kuna aga kodumaalt ostetud välismaade saaduste üldsumma vast alla 100.000.000 Emrk. on. Nimetatud 127 esitises, milledes välismaade saaduste ostuks luba nõutati, on nende saaduste ostuks nõutud välisvaluuta üldsumma Emrk. 596.558.159,46. Komisjon on nimetatud esitisi läbi vaadates sellest summast lubanud Emrk. 373.192.295,60 väärtuses esemeid osta; omis otsustes on vähendamiseks põhjust annud 25 esitise läbivaatamise juures valuuta puudus ja sel põhjusel on vähendatud ehk esialgu edasi lükatud tellimisi Emrk. 180.069.316,56 väärtuses; 10 esitise läbivaatamise juures on komisjon leidnud, et neis nõutud esemeid kodumaalt võib saada ja seks välisvaluutat vaja ei ole ning sellepärast otsustanud tellimisi tagasi lükata Emrk. 15.661.417,30 väärtuses, kohustades asutusi tarvitisi esemeid kodumaa tehastelt tellima ehk jälle omi või teiste riigiasutuste tagavarasi tarvitama (näit. sadama tehaste omi); 5 esitise läbivaatamise puhul on komisjon leidnud võimalikuks esemete tellimise hulka vähendada, eeldades et asutus ka vähema hulga omi ülesandeid võib täita; nende vähendamiste kogusumma on Emrk. 27.280.501 ja 2 esitise, millede üldsumma Emrk. 354.575, on komisjon läbivaatamisel leidnud, et tema seisukoha ja otsuse avaldamine liigne on, sest esemed on juba varem esitist ära tellitud.

Kirjeldatud 127 esitise puhul tehtud otsused ja seisukohad on kõik kaubandus-

tööstusministrile esildatud, kes komisjoni otsused muutmata vabariigi valitsusele kinnitamiseks esildanud. Vabariigi valitsus on aga võimalikuks leidnud komisjoni poolt lubatud summat veelgi vähendada ja on kinnitanud esitisi ainult Emrk. 161.423.482,10 väärtuses; millised põhjused seks on olnud, pole teada; sest vabariigi valitsuse otsustes neid leida pole; võib ainult juure lisada, et sagedasti komisjon omis otsustes võis konstateerida, et vajalisi esemeid riigiasutustele tingimata vaja on ja neid kodumaalt saada ei ole, kuid komisjon, silmas pidades riigikassa seisukorda, ei tea, kust ostuks tarvitist summat välisvaluutat saada ning sellepärast küsimuse vabariigi valitsusele heaksarvamiseks esildab. Säärased tellimised on vabariigi valitsuse poolt pea alati kinnitamata jäetud ja sellepärast tuleb ka nii suur vahe komisjoni poolt lubatud ja vabariigi valitsuse poolt kinnitatud summade vahel.

Esimesena arutas komisjon riigi raudteevalitsuse tellimist liipride imbutusaine „Basiliid“ ostuks, Mk. 12.864.000 väärtuses ja leidis, et põlevkiviõli antiseptilisi aineid sisaldab ja seda imbutusainena võiks tarvitada ning loobus välisvaluuta lubamisest; hiljem moodustati riigi raudteevalitsuse protesti põhjal eriteadlaste komisjon, kes leidis, et põlevkivi õli kui imbutusaine omadused veel selgitamata on, mille põhjal komisjon lubas Emrk. 10.720.000 „Basiliidi“ tellimiseks; kuid küsimus, kas liiprite imbutusainet kodumaalt mitte ei saaks, pandi liikuma, ja on praegu asi nii kaugel, et tulevikus vaja ei ole imbutusainet väljamaalt tellida, sest seda annab kodumaa keemiavabrik „Richard Mayer“, valmistades seda põlevkivi emulsioonidest, mille juures välisvaluuta tarvitus vast aasta jooksul umbes Emrk. 3.000.000 tarvitiste tooresainete ostuks on.

Riigi raudteevalitsus esines hra teedeministri kaudu 11. aug. 1924. a. palvega, lubada Emrk. 5.661.000 välisvaluutas, et osta mitmesuguseid sideosaid; komisjon, esitist läbi vaadates, leidis, et sideosaid kodumaal suudetakse valmistada ja seks isegi materjaal kohal ning otsustas välisvaluutat mitte lubada.

Samuti esines riigi raudteevalitsus ettepanekuga, lubada välisvaluutat Emrk. 563.325, et osta puurkaevu pumpa, mis vajaline Tallinna jaamas; ka selle esitise läbivaatamise juures leidis komisjon, et

kaevupumpe kodumaa tehased valmistavad ja lükkas välisvaluuta nõudmise tagasi. Hiljem aga selgus, et üks kohaline tehas nõudjale pumba valmistanud ja märksa odavama hinnaga (ca 130.000 Emrk.)

Samasugune lugu oli ka riigi raudteevalitsuse esitisega 19. nov. 1924. a., milles paluti Emrk. 214.964 väärtuses välisvaluutat lubada pesuriide ostuks; kui komisjon nõudmise tagasi lükkas, siis selgus, et pesuriiet samas headuses võib anda ja andis „Balti puuvillavabrik“.

Natuke teisiti oli lugu riigi raudteevalitsuse esitisega 12. detsembril 1924. a. 12 vedurõlipumba ostuks, milleks nõuti Emrk. 472.802 väärtuses välisvaluutat. Esialgu lükkas komisjon tellimise tagasi, sest teada oli, et neid pumpe kodumaa tehased võivad valmistada. Hiljem aga riigi raudteevalitsuse protestide läbivaatamisel selgus, et riigi raudteevalitsusel omal ladus õlipumpe on ja kui need eriteadlaste poolt järele vaadati, siis selgus, et neid tarvitada võib ning prooviks pandi üks neist pumpadest vedurile: viimane on nüüd üle 1000 klm. ära sõitnud ja pump töötab väga korralikult; selle tagajärjel jäi pumpade ostmine üldse ära ja ühtlasi selgus, et riigi raudteevalitsusel need pumbad inventuuri nimekirja põhjal on arvestatud à 50 penni tükk.

Ka Pärnu-Tallinna kitsarööplise raudteevalitsuse tellimine sideosade ostuks väljamaalt 1.432.001 Emrk. väärtuses lükati tagasi juhatusega, et sideosasi kodumaa tehased valmistavad ja neid neilt tuleb muretseda.

Mereasjanduse peavalitsus esines nõudmisega, lubada Emrk. 1.050.400 väärtuses välisvaluutat, et tellida väljamaalt gaasiakkumulaatore ning osta gaasi. Komisjonis küsimuse läbivaatamisel selgus, et gaasiakkumulaatore on Tallinna sadamatehastel tagavaraks ja gaasi võiks mereasjanduse peavalitsus omas gaasijaamas valmistada, ning sellepärast lükati välisvaluuta nõudmine tagasi.

Merejõudude staabi tehnika osakonna tellimise puhul, lubada osta 750 tonni naftat Emrk. 8.555.250 väärtuses, vähendas komisjon nafta hulka 150 tonni võrra, lubades tellida 600 tonni. Otsus ei leidnud vabariigi valitsuse kinnitamist ja hiljem selgus, et merejõudude staab ka ilma nimetatud naftata omad kohused täita on suutnud.

Läbivaadates esitisi leidis komisjon mõnel puhul, et kui asutused omas maja-

pidamises muudatusi ette võtaks, siis vast nii mõndagi ainet, mida nüüd väljamaalt tuleb muretseda, võiks asetada kodumaalt saadavaga. Nii on komisjon riigi raudteevalitsuse esitiste läbivaatamise juures soovitanud, et raudteevalitsus püüaks ehk vähemalt selgitaks küsimust, kas vagunite katuseid pleki asemel mitte presendiga ei saaks katta; kas vagunite sisemisi seinu linkrusta asemel mitte vineeriga ei võiks vooderdada ja et raudteevalitsus vähemalt omi uusi ehitusi nii püüaks konstrueerida, et nende katuseid kodumaalt saadava materjaliga võiks katta, aga mitte väljamaalt ostetava plekiga.

Riigi raudteevalitsus esines 15. detsembril 1924. a. nõudega, lubada Emrk. 187.778,50 väärtuses välisvaluutat õhkipidurite osade väljamaksmiseks, mis juba 15. aug. 1924. a. tellitud. Oma nõuet põhjendas riigi raudteevalitsus seega, et õhkipidurite osi olnud väga kiiresti vaja ja sellepärast antud tellimine ilma komisjoni ja vabariigi valitsuse loata ära. Esitise läbivaatamisel aga selgus, et põhjendused tõele ei vasta ja neid osi sugugi nii hädasti vaja pole olnud; sellepärast otsustas komisjon välisvaluutat küll lubada, kuid riigi raudteevalitsuse seadusevastalisest toimetusest h-radele teede-, raha- ja kaubandustööstusministritele ning riigikontrolöörile teatada.

Umbes samasuguseid väärnähtusi tuli komisjonil konstateerida ka posti-telegrafi-telefoni peavalitsuse asjaajamises, kus ka kergel käel välissaadusi ostetud, olgugi, et tarvilisi esemeid ka kodumaa tehastelt oleks võinud saada; samuti ka asjaolu, et posti-, telegrafi-telefoni peavalitsus püüab vabariigi valitsuse korraldusest mööda hiilida, ostes esemeid järgu kaupa igakord alla Emrk. 100.000 väärtuses, ehk küll riigi eelarves summa üle Emk. 100.000 ulatab. Kõigist väärnähtustest on komisjon teatanud vastavale ministrile ja rahaja kaubandus-tööstusministrile ning riigikontrolöörile.

Ülalpool etteoodust selgub, et tellimiste läbivaatamise komisjon on püüdnud omi kohustusi ja ülesandeid tõsiselt võtta ja kõigi võimalikkude abinõudega välisvaluuta tarvitamist piirata ja tellimisi ja ostusi kodumaa ettevõtetele juhtida niipalju kuipalju see võimalik on olnud asja enda ja rahvamajanduse huvides. Nüüd, mil komisjonil pea aastane tegevusaeg seljataga ja tema juba teatud vilumuse omandanud, tahaks loota, et ta oma tööd ka tulevikus sama intensiivsuse ja tulemustega jätkaks.

Kroonika.

Eesti.

Venemaalt ei lubata sarvloomi sisse vedada.

Juba kauemat aega veetakse Venemaalt siia elus sigu, mis Tallinnas eksporditapamajas ära tapetakse ja siis edasi väljamaale saadetakse. Nüüd hiljuti peeti läbirääkimisi ka sarvloomade Eestisse saatmise asjus. Läbirääkimistega oldi juba nii kaugel, et lähematel päevadel sarvloomade esimese saadetise kohalejõudmist oodati. Nüüd on aga loomade Eestisse vedu Venest hoopis keelatud, kuna seal loomade sõratõbi lahti on pääsnud. „Kaja“ 21. apr. 1925.

Talupidajatele kavatakse ehituslaenu võimaldada. Rahaministeeriumis on väljatöötamisel määruse eelnõu ehituslaenu andmiseks põllupidajatele. Ehituslaenu antakse välja maakonnavalitsuse kaudu ja vastutusel, edasiandmiseks põllupidajatele. Eeskätt antakse laenu maaomanikkudele elukorterite ehitamiseks. Laenu võib ulatada kuni 60 prots. kavatsetud ehituse väärtusest. (Kaja 22. apr. 1925.)

Kalaasjanduse konventsioon Lätiga. Vabariigi valitsus võttis vastu Läti valitsuse ettepaneku – sõlmida kalaasjanduse korraldamise konventsiooni ja määrata väljatöötamise asjus Eesti esitajateks riigikoguliste E. Vebermann ja konsul Riias H. Kukk. (V. Maa 28. apr. 1925.)

Keskühisus „Eesti lina“ asutatud. 23 apr. s.a. oli Tallinna tarvitajate keskühisuste ruumidesse linaühisuste keskkorralduse asutamiskoosolek kokku kutsutud.

Saadikuid oli ilmunud 14 organisatsioonid poolt, peaausjalikult linaühingute esitajad. Linakeskühisuse asutamise mõte sai oma alguse E. T. K. ringkondades. Et E. T. K. otsekoheseks ülesandeks mitte linakaubandus ei ole, siis otsustati uus lina keskühisus luua.

E. T. K. on terve rea tegelikke samme astunud uuele keskühisusele kreditiide muretsemiseks, lepingute sõlmimiseks jne. ning on ka oma summadega algatusi toetanud.

Uue organisatsiooni nimeks on keskühisus „Eesti lina“. Tema ülesandeks ja sihiks on Eesti kiutaimede (lina, kanep) kasvatusedendamine, kiutaimede väärtuse tõstmine ja nende igakülgne ümbertöötamine ning kiusaaduste turule toimetamine. Keskühisuse liikmefeks võivad olla kõik Eestis asuvad linaühingud, samuti ka majandus- ja tarvitajateühisused, kui nad linaasjanduse alal tegutsevad. Osamaksu suurus on 100.000 marka, mida jaokaupa tasutakse.

Põhikiri otsustati otsekohe registreerimisele saata. Registreerimispalvele alla kirjutama volitati E. T. K., Tartumaa linaharivate ühingu ja Võhma majandusühisust.

Esialgne juhtimine ja tegelikkude sammude korraldamine jäeti E.T.K. hooleks, kes seni oma nimel asju ajab, kuni uus keskühisus juriidiliselt tegutsema võib hakata.

Nõuandvaks organiks valiti ajutine nõukogu, keda E.T.K. tähtsamate küsimuste otsustamisel kohustatud on kokku kutsuma. Nõukokku valiti härrad E. Ehrlich, J. Pödra, E. Oinas ja M. Kissa. Kaja 28.IV.25.

Või väljavedu märtsikuus 1925. a.

Märtsikuu jooksul on kontrolljaama poolt läbi vaadatud ja väljaveoks kõlblikuks tunnistatud 15.812 p. 24^{1/2} nl. võid.

Või läks Saksamaale (15.763 p. 38^{1/2} nl.) ja Inglismaale (48 p. 26 nl.).

1924. a. märtsis on 6.931 p. 27 nl. võid kontrolli alt läbi käinud, seega tuntuvalt vähem kui tänava märtsis.

1. veerandaasta jooksul oli läbivaadatud võihulk:

1. veerandaasta.

1925. a. 50.241 pd. 25^{1/2} nl.

1924. „ 19.164 „ 05 „

1925. a. rohkem 31.077 pd. 20^{1/2} nl.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

Märtsikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

173 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, 2 vagunit bandaashidega ja 1 vagun viljakaitse luukidega (raudtee oma laadimise abinõud).

Kokku 176 vagunit eksportkaupu, 122 saadetust bagaashkaupu, kaal 5199 klgr. ja 57 kohta suure kiiruse kaubasaadetusi.

2. Transiitkaupu.

82 vagunit nisujahu, 34 vagunit bukspuust võifündri osasid, 3 vag. parafiini, 1 vag. ristikehina seemet, 2 platvormi lahtivõetud elumaja osadega, 1 vagun keemiakaupu, 1 platvorm transformatoriga ja 4 vagunit segakaupa.

Kokku nõukogude Venemaale saadetud 128 vagunit transiitkaupu.

Sama kuu jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

59 vagunit loomatoidukooke, 53 vagunit linu, 48 vag. herneid, 20 vag. takku, 16 vagunit elus sigadega, 10 tsisterni bensiini, 16 vagunit nisukliididega, 4 vagunit tapetud kodu- ja metslindudega, 2 tsisterni petroleumi, 1 vagun lääts, 1 vag. mõõblit, 1 vag. ube, 4 vag. tatratangu, 4 vag. linaseemet, 1 vagun bandaashidega, 1 vag. maisi, 1 vag. linnusulgi, 1 vag. sinepit ja 2 vagunit tatarit.

Kokku nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud 258 vagunit kaupu ja 60 saadetust bagaashkaupu, kaal 2606 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

Märtsikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

33 vagunit tsementi, 22 vag. segakaupa, 2 vag. puuvillast riidet, 11 vag. Tartu „Pain Normal“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, 3 vag. haavapakke, 5 vag. hobustega, 2 vag. linu ja takku, 1 vag. värnitsat, 4 vag. puuvilla kaltsi, 1 vag. majakraami, 1 vag. kinofilmisi, 1 vag. telefoniparaate, 1 vag. villa jäätiseid, 2 vag. linu ja 1 vagun värsket kala.

Kokku Lätimaale eksporteeritud 91 vagunit kaupu.

Sama kuu jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

36 vagunit segakaupa, 5 tsisterni petroleumi, 15 vag. heeringaid, 1 vag. bagaashkaupa, 3 tsisterni bensiini, 6 vag. suhkrut, 3 vag. herneid, 5 vag. rauda, 3 vag. raudteoseid, 12 vag. linu, 1 vag. kivisüüt, 3 vag. põllutööriistu, 1 vag. tallanahka, 1 vag. foorst nahka, 1 vag. raudaitru, 2 vag. rukist, 1 vag.

klaaskaupa, 1 vag. pappi, 3 vag. tühje pudelisi, 1 vag. emalleeritud nõusi ja 2 vagunit majakraami.

Kokku märtsikuu jooksul Eestisse impoortitud 103 vagunit kaupu.

Ameeliku teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Daani

Daani õhusõit. Juba kauemat aega tegutses Daanis Daani ja väljamaa vahelise õhuühenduse alal „Det danske Luftfartselskab“, mis eraõhusõiduselts oli, kuid riigilt toetust sai. Viimasel ajal oli sellele võisteleja ühes teises, hiljuti asutatud eraõhusõiduseltsis „Dansk Lufttransport“. Nüüd on Daani teedeministeeriumi algatusel mõlemad seltsid üheks seltsiks „Dansk Luftfartselskab“ ühendatud. Uue, ühise seltsi aktsiakapital on 0,5 miljoni Dkr; ta saab riigilt 4 aasta kohta 0,5 miljoni Dkr. toetust ja kontsessiooni 3 Daani ja väljamaa vahelise õhuühendusliini (Kopenhagen-Hamburgi, Kopenhagen-Berliini ja Kopenhagen-Hamburg-Amsterdami liinid) peale. Seltsi juhatuse 7 liikmest määratakse 3 riigi ja omavalitsuse poolt, nii et riigil seltsi tegevuse peale kaunis suur mõju olema saab. Selts kavatab lähemal ajal uusi Junker-aeroplaanisi, millistel 3 mootori ja 10 reisiija jaoks ruumi, tarvitusele võtta.

Daani sõjalaevastiku kaubandus-tööstuslike propaganda teinistuses. Nagu teada, saadab Daani oma sõjalaevastiku eeloleval suvel piiririikidesse külla. Nüüd on Daani tööstusnõukogu Daani välisministeeriumi palunud, et laevastik oma külaskäikude puhul piiririikide sadamates Daani tööstusele ja kaubandusele propagandat teeks, s.-o. et laevastikuga ühes sõidaksid tööstuse ja kaubanduse esitajad, kes laevastiku viibimise puhul ühes ehk teises väljamaa sadamas seal Daani tööstus- ja kaubandusolude üle efekandeid peaks ja Daani filme näitaks. Arvatakse, et valitsus tööstusnõukogu palvele vastu tuleb. Igatahes töötada Daani välisministeerium praegu välja filmi, mis väljamaad Daani oludega tutvustada võiks.

Poola.

Poola kaubalepingud. Kõige suurema tähtsusega traktaatide poliitikas on Poolale Poola-Prantsuse kaubaleping, mis alla kirjutati 6. II. 1922 ja ellu viidi 20. VI. 1922. See leping määras ära tollitariifid (protsentides) kaubavahetuses. Konventsionaal tollid selles kaubalepingus normeerivad senini kaubavahetust kõigi välisriikidega (välja arvatud Saksamaa). Kõik riigid, kellega Poola kaubalepinguid sõlminud, kasutavad enamsoodustuse klauseli järele soodustusi, mis lubatud Prantsusmaale. Raha stabiliseerimine ja majanduspoliitika muutmine kutsusid esile vajaduse ka kaubanduse ja tollitariifide poliitikat muuta. Uutes tingimistes tulid ilmsiks Poola-Prantsuse tollilepingu puudused ja asuti kaubalepingu revideerimisele, mis 9. XII. 1924 lõpetati. Uus leping kindlustab vastastikusel alusel suuremaid tollialandusi. Ülem-Sileesiale kindlustati enamsoodustuse klauseliga kõik soodustused, mis Prantsusmaa Saksale annab kaubalepingu sõlmimisel. Nimetatud kaubalepingu elluviimisel tulevad revideerimisele ka kõik teised kaubalepingud. Senini on Poola sõlminud kaubalepinguid järgmistele riikidele:

	Sõlmimise päev.	Elluviimise päev.
Rumeenia	1. VII. 1921	30. II. 1922
Prantsusmaa	6. II. 1922	20. VI. "
Itaalia	12. V. "	30. III. 1923
Schveits	26. VI. "	20. VIII. "
Austria	25. IX. "	15. I. "

Jugoslaavia	23. X. "	20. IV. 1924
Jaapan	7. XII. "	18. I. 1925
Belgia	30. XII. "	5. X. 1923
Türgi	25. VII. 1923	17. IV. 1924
Soome	10. XI. "	18. IX. "
Inglismaa	26. XI. "	1. VII. "
Daani	22. III. 1924	28. VIII. 1924
Islandi	" "	" " "
Holland	30. V. "	" " "
Rootsi	2. XII. "	" " "
Prantsuse	9. XII. "	" " "
Persia	15. III. 1925	" " "
Ungari	26. III. "	" " "

Raudteelepingud on sõlmitud järgmistele riikidele: Austria, Tšecho-Slovaakia, Läti, Saksa, Vene, Rumeenia, Triest, Fiume ja Ungariga.

26. III. kirjutati Budapestis alla Poola-Ungari kaubaleping. Leping toetub osalt enamsoodustuse klauselile ning näeb ette tolli alandusi. Ungari põlusaodustele antakse Poola ülditariifide järele kergendusi 40-90% -ni (viin 90%, vorstid, singid, paprika 40%, kala 50%). Ungari poolt alandati Poola naftaproduktide sisseveo tolli keskmiselt 33% võrra. Tuntavalt alandati tolli ka bensini, määreõlide, parafiini, tekstiil ja muude kaupade pealt.

Teated ettevõtete tegevusest.

O/ü „Salus’e“ likvideerimiskomisjon teatab, et osatühisus osanikkude üldkoosoleku otsuse põhjal 10. märts. 1925. a. on otsustanud oma tegevuse likvideerida. Likvideerimiskomisjon asub Tallinnas, Pikk t. nr. 40, kuhu tuleb kõigi nõudmistega o/ü vastu esineda kuni 1. juulini s. a.

Eesti a/s. John. Nurminen on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 1882,7 tuh. lõpetanud (tulud Emk. 9.183,8 tuh. – kulud Emk. 7.301,1 tuh.). Äriseis 31. detš. Emk. 60.322,2 tuh. tasakaalus.

Järgnevad a/s. läinud kolme aasta äriseisud (Emk. milj.):

Aktiiva.	31 XII.24.	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa	0,5	0,7	0,7
Debit. ja vekslid.	57,9	60,0	39,6
Liikuv varandus	0,8	0,7	0,5
Passiva.			
Kapitalid	4,6	4,1	2,1
Kredit. ja vekslid	53,8	56,7	36,8
Kasu	1,9	1,4	2,4
Bilans ühes muudega.	60,3	62,4	41,6

Tartumaa Pank on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 784,5 tuh. lõpetanud, (sellest arv.: dividendiks (15%) – 450,0, tagavarakapitaliks – 78,5, muuks ots. – 256,0). Tulusid on 1924. a. saadud Emk. 8.465,2 tuh. (saad. %/o – 5.572,8, komisj. – 2.753,1); sama aja jooksul on kulusid Emk. 7.680,7 tuh. Äriseis 31. detš. 1924. a. Emk. 38.325,8 tuh. Tähtsamate arvete seis oli järgmine (tuh. Emk.): kassa ja jooksvad arved teistes pankades – 1.715,2, väärpaberid – 1.029, laenu – 32.003, korrespondendid – 3.521,9, põhikapital – 3.000,0, tagavarakapital – 217,1, hoiusummad – 23.739,3, korrespondendid – 5.306,3, rediskont ja konto-korrent 4.283,3.

Tartu Panga läinud aasta tegevuse aruenne näitab puhaskasu 1924. a. eest Emk. 11,5 milj., mis 28. märts. s. a. peetud peakoosoleku otsuse põhjal järgmiselt määrati (milj. Emk.): dividendiks – 5,6 (16% akts. pealt), tagavarakapitaliks – 2,4, juhatusele

lisatasuks - 1,1, asjaajaja lisatasuks - 0,6, ametnik. lisatasuks - 0,7. Äriseis 31. det. 1924. a Emk. 350,9 milj. Tulused on 1924. a. saadud Emk. 54,0 milj. (saadud 0/0 0/0 - 23,0, komisjon - 30,2, muud - 0,8); kulused oli sama aja jooksul Emk. 42,5 milj. (makst. 0/0 0/0 - 17,5, ärikulud - 18,2, muud - 6,8).

Järgnevad panga laenuid kolme aasta äriseisud (milj. Emk):

Aktiiva.	31.XII.24	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa, jooksvad arved			
teistes pankades ja			
väärtpaberid (12,8)	23,4	19,6	20,5
Laenuid ja vekslid	186,0	186,3	132,2
Korrespondendid	30,5	30,0	46,8
Liikuv ja liikum. varandus	13,3	9,2	7,5
Passiiva.			
Kapitalid	51,4	41,9	12,2
Hoiusummad	127,6	118,1	108,8
Korrespondendid	61,1	77,2	66,6
Kasu	11,5	11,6	5,1
Bilans ühes muudega	350,9	313,6	241,8

Uued aktsiaseltsid ja osühisused.

O/ü. „Järv ja Ko.“. Tegevusala: Kõigi tarbeainete ja koloniaalkaupadega kauplemine. Asutajad: Frich Saaberg, Ludvig Annus ja Adam Järv. Põhikapital: Mk. 5.000.000, mis koos seisab 100 osat. à Mk. 50.000 - („R. T.“ nr. 65/66. 1925 a.)

Ärikalender.

29. aprillil.

O/ü. „Estokõit“ osanikkude teistikordne peakoosolek kell 5 p. l. Tallinnas, Vene tän. 16.

30. aprillil.

Põhja Panga korriline peakoosolek kell 2 p. l. panga ruumes, S. Karja tän. nr. 20. **Põhja kinnitusseltsi** korriline peakoosolek kell 1/25 p. l. seltsi ruumes, S. Karja tän. 20. A/s. „**Odor**“ aktsionäride korriline peakoosolek kell 6 õhtul Põhja Panga ruumes, Tallinnas. A/s. „**Tartu asaviljaühisuse**“ korriline aasta-peakoosolek kell 5 p. Tartus, a/s. ruumes, Puu tän. nr. 2. **Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Panga** aktsionäride teine korriline peakoosolek kell 6 p. l. panga ruumes. **Tallinna Vabatahtl. Tuletõrjajate Seltsi matusekassa** korriline peakoosolek kell 1/27 õhtul, Tallinna Laenu- ja Hoiukassa ruumes, S. Karja tän. nr. 4. A/s. „**Konzentra**“ aktsionäride korriline peakoosolek kell 6 õhtul seltsi ruumes, Tallinnas, Pikk t. 39.

2. mail.

A/s. „**E. J. Johanson**“ paberivabriku“ aktsionäride peakoosolek kell 2 p. Tallinnas, Maakri t. 27.

4. mail.

Eestimaa põllumajanduse ja tööstuse aktsiaseltsi korriline peakoosolek kell 5 p. l. seltsi kontori ruumes, Tallinnas, S. Kloostri t. 11.

5. mail.

„**Eesti tööstiste kinnitusseltsi**“ korriline peakoosolek kell 5 p. l. Eesti Vabrik. Ühisuse ruumes, Vana Viru tän. nr. 12. A/s. „**Harju Panga**“ aktsionäride korriline peakoosolek kell 5 p. l. panga ruumes, Tallinnas. O/ü. „**Silikat**“ korriline aasta peakoosolek kell 8 õhtul Vabr. Ühisuse ruumes, Vana Viru tän. 12.

Tähtsamad enampakkumised.

15. mail kell 10 hommikul müüakse enampakkumisel tollivalitsuse poolt, sadamas Uus Hollandi tän. nr. 4, Tallinna peatolliameti hoitul olev ja riigiomanduseks ületäinud - välja sorteeritud kõlbmata vana sõjaväe riidevarustus, umbes 25.000 puuda koguparitiis korruga. Pakkumise alghinnaks on 600 marka puuda eest brutto.

Uued seadused ja määrused.

Täiendav määrus toore jute tollita sisseveo kohta. Raha- ja kaubandus-tööstusministrite määrus 3. märts. s. a nr. 459 („R. T.“ nr. 37/38-1925. a.) parandatakse selles mõttes, et iga 100 kg. (netto) väljaveetud jutetoode eest lubatakse tollita sisse vedada, 120 kg. asemel, 125 kg. (brutto) toorest jutet (§ 3). („R. T.“ nr. 63/64-1925. a.)

Posti peavalitsus teatab, et 22. apr. s. a. ilmusid müügile uued sinised sega kujutusega perforeeritud 20-margelised postmargid.

Eriveotariif kiviõli ja sellest õlist valmistatud saaduste veoks raudteel on avaldatud „R. T.“ nr. 63/64-1925 a.

Isiklikud teated.

Varanduse hoolekanne.

Vene valitsuse poolt kinnitatud põhikirja järele töötava a/s. „**Masuti**“ varanduse üle, mis asub Tallinnas, Narvas ja Rakveres, on hoolekanne seatud. („R. T.“ nr. 67/68.)

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Karl-Johan Joosepi p. **Sooms** ja Elise Johani t. **Sooms**, sünd. Rennit; Aleksander Mihkli p. **Puusep** ja Scharlotte Leoni t. **Puusep**, sünd. Stankeviitsh; Daniel Vido p. **Zupsmann** ja Helene Ado t. **Zupsmann**, sünd. Kõve; Elmar-Johannes Jaani p. **Kuusik** ja Ida Jaani t. **Kuusik**, sünd. Paul; Georg Kaarli p. **Zettur** ja Emma-Alvine Johani t. **Zettur**, sünd. Loks. („R. T.“ nr. 67/68-1925.)

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupu laaditud järgmises määral (vagunid):

	5—11. märts.	12—18. märts.	19—25. märts.	26. m. 1. apr.	2—8. apr.	9—15. apr.
Teravilja ja jahu . . .	93	105	113	126	106	11
Kartulid . . .	27	11	39	68	71	18
Elus loomi . . .	63	51	46	80	54	43
Linu ja takku . . .	23	22	21	10	16	1
Põletispuid . . .	666	586	670	424	381	96
Muud metsa-						
materjali . . .	503	610	656	434	462	96
Põlevkivi . . .	149	186	183	164	137	39
Turvast . . .	33	17	18	5	9	6
Tsementi . . .	34	53	34	46	64	9
Lupja . . .	10	10	7	10	11	3
Muud erakaupa	933	887	1088	850	1057	414
Kokku . . .	2534	2538	2885	2217	2368	736
Raudtee veod	177	157	215	228	235	86
Kokku laadit.	2711	2695	3100	2445	2603	822

Tallinna laiaroopalisel raudtee kaubaajama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisseaalt sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadused):

	12—18. märts.	19—25. märts.	26. m.— 1. apr.	2—8. apr.	9—15. apr.	16—22. apr.
Teravilja ja jahu . . .	6	5	4	11	3	2
Kartulid . . .	2	7	9	75	34	151
Põletispuid . . .	226	200	184	173	64	120
Metsamaterj. . .	336	402	202	471	224	442
Linu ja takku . . .	14	11	5	3	9	—
Põlevkivi . . .	51	27	25	99	54	88
Turvast.	20	10	5	3	2	2
Muud erakaubad	186	421	454	188	164	190
Kokku	838	1077	886	1029	575	995

Turu ülevaated.

Linaturg.

Et teada pole kus lina hindade langus peatuda võib, on ostjad äärmiselt tagasihoidlikud. Olgugi et Nõukogude ja Läti valitsus on hindade suhtes kokkuleppele jõudnud, pole sellel mingisugust tähtsust, sest Schvannebergi ja BKKO linu saab osta tuntavalt odavamate hindadega kui kokkuleppes piiratud. Seega pole ka usku hindade stabiliseerimisse. Wigglesworth & Co. Londonist, nimetatavat läinud kuud erakorraliselt mitteaktiivseks ja seisukorda praegu kunstiliseks; jõukatsumiseks suuremate footjate ja ostjate vahel, ning tõsturid ei usu tellimisi anda suuremateks lina partiideks.

Vene nõukogude ja Läti valitsuse vahel 15. aprillil tehtud kokkuleppe järgi, mis maksev kuus kuud, ei tohita linu müüa. Läti hind Schvanneberg alla £ 113 vähemad partiid ja £ 112 suuremad partiid 1000 kilo, basis R, fob. ja Slanetz N grupp £ 118 vähemad ning £ 112 suuremad partiid. Selle juures ei tohita väljamaal suurte ladude kogumise ärahoidmiseks Leninigradist, Tallinnast ehk Riistat välja saata müümata linu. Kokkuleppe siht on hästi selge.

Vene linade hinda kavatakse maha suruda, sest Venel olla suured hulgad — 15.000 tonni, — müümata linu ladus Balti rannikul ja Öhtu-Euroopa sadamates.

Läti müüs märtsi algul 2000 tonni, ja kogu kahe esimese kuu jooksul saatis Inglismaale 4400 tn., missugune müük ligi 3 korda suurem läinud aasta vastavast müügist, mis 1517 tonni oli. Praegu, kus Läti valitsuse poolt mingit järelandmist loota pole, puuduvad inglaste ostud; 1—15 aprillini müüdi ainult Belgiasse — 590 tonni ja Saksamaale 210 tonni.

Eesti linade müümata tagavarasid arvatakse praegu 15—20% peale Pärnu, Viljandi, Tartu ja Valga maakondades, ning 20—25% Võru ning Petseri maakondades. Kogu saak on väiksem loodevast ja seega pole müümata osa ka suur. Inglismaal hinnatakse:

Petseri linu	£ 115 ton. cif.
Võru	113 " "
Tartu	110 " "
Pärnu nr. 1.	90 " "
Liivi linu	112 " "

Viimase kuu poole väljavedu oli 178 tonni Saksamaale, 30 tonni Soome, 47 tonni Inglismaale, 20 tn. Lätisse ja 10 tonni Belgiasse. Lina vedu raudteel on minimaal.

Leedu linad, mille hinnad seni kaunis kindlad olid, näitavad langust. Ülem-Kuura linad £ 100 ton. cif., harilik Kuura lina £ 98 ton., ostud vähesed, peasjalikult Saksamaa, Tschechoslovaakia ja Prantsusmaa poolt.

Iiri linas pakumised vähesed ja nõrga värsusega — keskmiselt £ 112 ton. ja kõige parem £ 140 ton.

Belgia linades tehted nõrgad; hinnad langeva tendentsiga: sinistel 11.25—12.75 fr., kollastel 10—14 fr., Courtrai ülim 14—24 franki.

Lina sissevedu Inglismaale jaanuaris ning veebruaris jaguneb müütjate vahel järgmiselt (Wigglesworth & Co andmed):

	1914 a.	1924. a.	1925. a
Venest	18.164 tonni	9 tonni	3.272 tonni
Eestist	—	625 "	1.154 "
Lätiist	—	1.517 "	4.412 "
Hollandist.	315 "	478 "	474 "
Belgiast	2.924 "	2.896 "	3.473 "
Mujalt	133 "	636 "	905 "
	21.536 tonni	6.161 tonni	13.690 tonni

Tänavune lina sissevedu on seega 63% 1914. a. omast ja kaks korda suurem läinud aastast. Uue müütjana on juure tulnud Vene — 9 tonni pealt — 3272 tonni. Eesti osa on kerkinud ligi kahekordseks, kuna Lätil ligi 3 kordseks.

Inglismaa linase riide väljavedu 1925. a. kasvis 19,4 milj. ruutyardi pealt, 1924. a. 20,9 milj. r. y.; 1914. a. ulatas see 36,4 milj. yardi peale.

Rahaturg.

Eesti panga äriseis.

Miljonites markades.

Aktiiva.	15. IV. 1925.	7. IV. 1925.	31. III. 1925.	23. IV. 1925.	31. III. 1924.
Kassa	689,4	691,0	715,5	716,5	849,1
Kuld, hoisumad väljam. javalisvaluuta kassa, millest maha arvatud väliskohustus- sed.	883,2	889,7	892,7	807,5	766,2
Sell. „Loro“ debet	127,1	127,0	123,5	129,5	262,7
Välisvaluuta vekslid	273,7	277,8	282,2	263,7	346,2
Diskont. veksleid	1.540,8	1.551,3	1.528,8	1.556,5	1.667,2
Miimes. kindlus- tatud laenuid	4.054,1	4.060,1	4.039,5	4.018,0	3.581,3
Sellest akkred. ja gar. laenuid	637,8	661,2	652,7	660,5	884,2
Passiva.					
Kapital ja taga- vara kapitalid	398,0	398,0	398,0	398,0	325,0
Pangafähed	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0
Hoiusummad	3.961,1	3.979,9	3.956,4	3.837,8	3.510,4
Sellest riigik. hoisummad	2.557,8	2.648,8	2.696,7	2.382,3	2.042,0
Akkreditiivid ja garantiid	537,2	546,4	546,3	541,4	892,2

Nädal peale 15-dal on igati Eesti Panga arvete peale halvendavalt mõjunud. Kaks elulisemat arvet osutavad tuntavat vähenemist: kahanemine valuuta tagavarades ja hoisummade tagasimine.

Hoisummade kahanemine on seletatav riigikassa jooksvate arvete vähenemisega, mis loomulik peale eelarve vastuvõtmist, kus kulude katmiseks eelarve korras raha nõutakse. Nii oli riigikassa jooksev arve ja hoisummad 31. märtsil 2.696,7 milj. marka, 15-dal aprillil 2.557,8 milj. ning 23-dal — 2.382,3 milj. mk. Järjelikult tulude kokkutuleku peale vaalamata on kolme nädala jooksul enam välja läinud 314,4 milj. marka ehk 11,7% Nitsugune kahanemine sel kuul vastab läinud aasta omale, kus riigikassa jooksev arve Eesti markades langes 274,6 milj. mk. 31 märtsil 95,8 milj. peale 30 aprillil.

Rohke oli välisvaluuta ostmise pankade poolt, mille tõttu välisvarade vabad tagavarad 883,2 milj. marga pealt 807,5 milj. mk. peale langesid s. t. 75,7 milj. mk. võrra. Osalt oli tagavarade vähenemises

süüdi eksikorraldus, et eksportöörid võisid oma valuuta otsekohe müüa erapankadele, mis loomulikult igasuguse valuuta juurevoolu keskpanga ära löikas. Pealegi on suur osa eksport-ärisid mõne suurpanga käpa all ja, keskpanga valuuta äraandmise kohustuselst vabanenuit, pidid nad tahes või tahtmatult kõik oma ülimkaskijale viima. Et meil mingit aru valuuta operatsioonide ja tagavarade üle pankadel ei nõuta, siis kasutati avanend juhust põhjani, ning kuuldavasti on mõni pank suve spekulatsiooni lootuses oma reserve tuntavalt kindlustanud. Tekkinud seisukord selgitas selle korralduse ebanormaalsust, ning varsti oldi sunnitud seda kiirelt muutama. Kuid enne, kui nüüd eksportöörid uuesti keskpanga valuutat annavad, läheb palju aega, sest korralduse ära muutmiseist kuulda saades, püüti mitte ükski tagavara-

sid ära müüa, vaid müüdi isegi saadaolev valuuta mõne hea aja eest ette maha. Vahepeal nõuavad aga pangad endiseit valuutat. Tänavuses valuuta nõudmises pole midagi erakorralist, sest läinud aastal ulatas valuuta nõudmine aprillis 124 milj. mk. peale, mille võrra panga tagavarad ka vähenesid. Kindlasti ei saa tänavune valuuta nõudmine nii suureks tõusma.

Laenuide hulgast näitavad diskonteeritud vekslid 16 miljonilist suurenemist, kuna kindlustatud laenuid 36 miljonilist kokkutõmbamist osutavad. Akkreditiiv- ja garantiilaenuid suurenesid 3 miljoni võrra, kuna välisvaluuta laenuid 10 milj. marka kahanesid.

Kassa suurenemine on vastav teiste arvete liikumisele ja ulatab 27 milj. mk. peale.

Viimased välisbörsede kursid *)

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.
	25. IV	20. IV	25. IV	25. IV	20. IV	25. IV	24. IV	2. IV	23. IV	25. IV	20. IV	25. IV
Naelsterling . . .	-	-	-	16.64	17.765	17.87	174.70	189.75	190.50	4.375	4.7881	4.825
Dollar	4.3712	4.7887	4.8125	3.80	3.711	3.711	39.85	39.70	39.70	-	-	-
Prantsuse frank . .	69.61	91.75	92.60	23.90	19.45	19.25	260	207	206.50	-	-	-
Helveetsia frank . .	-	-	-	67.50	71.74	71.88	-	-	-	-	-	-
Rootsi kroon . . .	16.64	17.70	17.85	-	-	-	10.50	10.70	10.70	-	-	-
Soome mark	175	190	191.50	9.52	9.345	9.345	-	-	-	-	-	-
Daani kroon	26.08	26.10	25.92	63.80	68.10	68.80	669	728	734	Praga		
Hollandi gulden . .	11.75	12.00	12.025	141.45	148.05	148.60	14.82	15.83	15.88	1924 a.	1925. a.	
Eesti mark	-	-	-	-	-	-	10.60	10.70	10.70	22. IV	10. IV	20. IV
Kuld per unts. . . .	94/3	86/6	86/3	-	-	-	-	-	-	9	9	9

100 Eesti marka Berliinis 15. aprillil 1925. a. - 1.120
 17. aprillil " - 1.123
 22. aprillil " - 1.130
 24. aprillil " - 1.123
 " " Londonis 7. aprillil " - 1.810 mk. üks £.
 " " " 17. aprillil " - 1.820 " " "

*) London noteerib kurse: £ 1 nii mitu vastava maa rahaüksust. Mujal on noteerimisviis nagu Tallinnas s. i. kurs näitab ühe naelsterlingi ja dollari hinda oma maa rahaüksustes ja kõikide teiste valuutade hinda 100 üksuse eest.

Viimase paari päevaga on naelsterling tõsiselt pariteedile lähenenud ja saavutanud punkti, mis 1919. a. saadik nägemata; isegi tänava jaanuaris saadud kõrgem kurs - 4,8013 - on nõrgem. 25. aprillil koteeriti New-Yorgis naelsterlingit 4,825 ja Londonis oli vastavalt 4,8125. New-York käib vahetpidamata ees naela koteerimises:

	New-York	London
1. aprillil	4.7762	4.77625
15. "	4.7850	4.7840
21. "	4.7950	4.79125
23. "	4.8037	4.7950
24. "	4.81	4.8057
25. "	4.825	4.8125

Nii on naelsterling ainult 1,12% alla kulla pariteedi. Vastavalt tõusis naelakuur mujal börsel: Stockholmis 17,765 pealt 17,87, Helsingis 189,75 pealt 190,5, Berliinis 201 pealt 209,25 ja Moskvast 926 pealt 930,50.

Prantsuse frank, olles enam-vähem püsiv, näitab paranemise tungi. Itaalia liir liigab ühes dollariga, samuti kui Soome mark.

Skandinaavia valuutadest on Rootsi kroon endiselt stabiil, ning Daani ja Norra kroonide paranemise püüde vaiksemaks jäänud.

Norra tõõsturid, eriti eksporttõõstus, esinesid rahaministri ees märgukirjaga, milles avaldasid meelepaha Norra panga diskontopolitiika üle, millel ainsamaks sihiks oli kiire Norra krooni tõõstmine, vaatamata, et selles Norra eksporti tõõstusele suur hädaoht variseda, et müügi võimalused kokku kuivada. Diskonto prots. pidada 6½ olema, sest likvideet pankades on Ameerika laenuga tõõsunud. Arvatakse, et see märgukiri tagajärjeta ei jää.

Eesti markade eest makseti Berliinis 22. aprillil 1,130 Smk., mis tänava kõrgem kurs olnud. Mujal muutuseta.

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Heeringad Norra Sloe	tünn	—
Ameerika sort.	pd.	760—795	Liha, sea, I. sort	pd.	1840—1880
sõre Ameerika	"	800—	looma, I. sort	"	1160—1260
„J. Puchk” ja Pojad” suurveski			Pekk, eksport. I s.	"	—
saadused. Hinnad arvatud 50			Heinad, aasa	vaguniviisi	—
klg. eest ühes valge puuvillase			Ölikoogid, linaseemne	"	330—
kotiga:			palmi	"	—
Patent rukkipeül	50 kg.	1850	päevalille	"	305—
Manna	"	2900	soja	"	335—
Sõre saiajahu	"	2625	Nisukliid	"	235—255
20 n. kottides	pd.	900	Rukkikliid	"	—
„Eesti parem” saiajahu	50 kg.	2575	Puuvilla riite, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54
20 n. kottides	pd.	860	Mitkal, ekstra	"	34,50—41,25
„Kalev”	50 kg.	2450	Lina, Liivi R.	pd.	2600—
„Kungla”	50 kg.	2350	Peterseri	"	2900—3000
„Sampo”	"	2200	Tartu	"	2700—2750
A/S. Kotermanni tehaste jahud:			Lina, Võru	"	2800—2850
nisu, pehme	pd.	730—825	Lina seemned, õli 87½%o basis fr. Tall.	"	—
sõre	"	860—	külvi 98%o	"	—700
pehmed, teised sordid	"	—	Takud, Codilla I.	"	—
I sort	"	—	II.	"	—
Rukki jahud	"	385—395	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	52—54
püül	"	550—580	Newcastle	"	50—51
Nisu, Vene	"	—	sepa	"	58—60
Rukis Eesti	"	—	Koks, valu	"	85—90
Vene	"	—	gaasi	"	85—
Ameerika	"	370—375	Põlevkivi, I. sort	"	10
Kaerad, toidu, Eesti	"	345—	Põlevkivi II. sort	"	7,50
seemne, Vene	"	—	III.	"	5
Odrad, Ölle	"	445—450	Raud sordi	"	265—280
Erned, rohelised, Eesti	"	—	kandetalad (T)	"	280—300
Hollandi	"	660—670	vits.	"	410—480
Riis, Burma II.	"	700—	raud plekk	"	370—535
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	105—110	” ” tsingitud	"	720—760
piirituse	"	90—83	Teras Inglis	"	—
Kartuli tärklis „Superieur”	"	750—	Saksa	"	—
Pihm, pudelites	ltr.	18—	nikkel	"	—
Või, meierei, eksport	n.	100—105	vedru	"	480—490
Või siseturg	"	—	tööriistad	"	1200—1400
Margariin, väljamaa	"	49—56	talla	"	—
Juust, koh Schweitsi. Kodumaa	pd.	2900—3000	Malm	"	170—200
Kaseiin	"	500—650	Inglisina	"	9000—9500
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	11—12	Seatina	"	1400—
II. s.	"	10—	Vask, plekk punane	"	4000—4300
Kakao, Inglis	"	2300—2400	valge	"	3700—4200
Ameerika	"	1600—	Tsink-plekk	"	1700—1800
Hollandi	"	2600—	” ”	"	—
Kohvi, Rio Santos	"	5400—5800	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6	"	650—670
Kohvi, Kesk Ameerika sordid	"	6000—7400	Ameerika	"	560—620
Mexiko	"	—	Ameerika autoõli	"	725—950
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	Ameerika vacuum	"	1400—1500
Orange Pekoe, Java	"	7200—7600	Tsilindriõli, Vene	"	950—
” ” Tseilon	"	7600—7800	Ameerika hariilik aur 280°	"	—
” ” Moning. Hiina	"	4800—5000	” ” ülekuumanud ” 320°	"	1020—1035
Suhkur peenike valge, Saksamaa	"	775—	Põlevkivi õli	"	170—220
Java	"	—	pigi	"	220—
Poola	"	—	Nafta, Vene	"	280—
Czechoslovaakia	"	785—	Ameerika	"	200—230
Siirup, kartuli, B 42°	"	850—	Petrooleum, Vene	"	270—280
B 38°	"	—	Ameerika	"	270—280
Glucose	"	850—	Bensiin, Vene	"	620—680
Sool, lahtine Saksa	"	52—54	Ameerika	"	—
Hispania	"	50—	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
Vene	"	54—	Pesusooda	pd.	210—240
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	4500—4900	Seebikivi 72½%, Inglis	"	560—610
Matfulls	"	4800—5000	Parafiin 102°—110°	"	—
Shotti, Matties	"	5300—5500	120°—134°	"	—
Matfulls	"	5700—5900			

Parkimise ekstrakt	pd.	—
Väävel, õie 98% ^o	"	—
Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	"	9200—10.000
" tsinkvalge Saksa	"	1500—1680
" tinavalge inglise	"	1800—1900
" ooker Prants.	"	310—450
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6)	"	2200
" Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) 18—20% ^o fr. Tallinn	"	675—
" Thomasjahuk. 100 kg. 17-18% ^o	"	590—
" Väävelhapu ammoniak	"	2750
" Lubja lämmastik 18% ^o	"	1850
" Kaalisool, 30% ^o , kott 6 pd. frkojaam 40% ^o	"	670— 840—
" Kainiit 12% ^o lahtine	pd.	—
" Vosvoriit, Eesti 6% ^o	"	—
Paber, rotatsioon	"	440
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Portland, Aseri	"	770
Kriit, toores	pd.	—
" pestud	"	125—130
Asfalt	"	150
Tõrv, kivi	"	—
" puu, kodumaa	"	—
Lubi	"	38—40
Gips, tükkides frko Isborsk	"	25
" jahvatatud toores	"	35
" krohvimise, ilma kottideta	"	45—70
Teliskivid, I.-sort, tuhat, fr. Tall.	"	6500—8000
Silikat D/B/B/	"	—
Puumaterjalid, saetud	"	—
Besti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	—
" IV s.	"	—
" propsid; 7×7	"	—
" liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20% ^o okaski, k. sld.	"	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	"	5400—5600
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. I sort	"	—
Nahk talla, Ameer. tooresn. valmist. II sort	"	—
Toores nahk väikesed ja suured	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	—7300

Prahid :

Lina

Tallinn — Stettin	tonn	20/— sh.
" — Ghent	"	25—35/— "
" — Dundee	"	—
" — Belfast	"	—

Takud + %

Puumaterjalid D/B/B/ Standard

Tallinn — London	"	— sh.
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	— "
" — Antwerpen	"	— "
" — Southampton	"	— "
" — Manchester	"	— "
" — Amsterdam	"	— "
" — Dundie	"	— sh.

Segakaup

Tallinn — Stettin	tonn 10—35/ sh. +	
" — London	[+25% talve juurdemaks	
" — Stockholm,	" Rk. 10—35	

Yõl

Tallinn — Stettin	tünn	1 1/2 sh.
-----------------------------	------	-----------

Kartulid

Tallinn — Stockholm	tonn	—
-------------------------------	------	---

Tallinna börs kursisedel

		20.IV.	22.IV.	24.IV.
1 dollar	O.	372,—	372,—	372,—
	M.	375,—	375,—	375,—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1781	1785	1789
	M.	1796	1800	1804
	T.	—	1800	—
100 Saksa riigimarka	O.	8.850	8.850	8850
	M.	8.975	8.975	8975
	T.	—	—	8975
100 Soome mrk.	O.	937	937	937
	M.	946	946	946
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	10.000
	M.	10.125	10.125	10.125
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6875	6825	6870
	M.	6975	6925	6970
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1930	1935	1935
	M.	1980	1985	1985
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.850	14.850	14.850
	M.	15.125	15.125	15.125
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1100	1100	1100
	M.	1125	1125	1125
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1520	1520	1520
	M.	1560	1560	1560
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	6060	6025	6035
	M.	6160	6125	6135
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1870	1875	1875
	M.	1920	1925	1925
	T.	—	—	—
100 Helveetsia fr.	O.	7150	7160	7185
	M.	7285	7275	7285
	T.	—	—	—
1 Tschervoneis	O.	1825	1825	1825
	M.	1940	1940	1940
	T.	—	—	—
1 Austria shilling	O.	52,50	52,50	52,50
	M.	53,50	53,50	53,50
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,30
	T.	—	—	—